

Landgoedwandeling Windesheim en Zandhove

Auteur: Marycke Naber

Engelse landschapsparken, IJssel, Tichelgaten, Soestwetering

De route loopt over de IJsseldijk en landgoed Windesheim en langs de plassen van natuurreservaat Tichelgaten, ontstaan door het winnen van klei voor de voormalige steenfabriek van Windesheim. In het dorp Windesheim staat een kerk uit ca. 1565, oorspronkelijk de bierbrouwerij van klooster Windesheim. De terugweg voert langs de Soestwetering en het prachtige landgoed Zandhove, met weilanden en een park in Engelse landschapsstijl, met een waterpartij en een pinetum.

Routebeschrijving

Start: bushalte Rommestraat. Afstand 17 km, bushalte na 8,5 km

Raadpleeg de openingstijden van de horeca en de dienstregeling van de bussen.

Aanlooproute vanaf het parkeerterrein van Zandhove: Ga schuin RA over de asfaltweg naar de doorgaande weg, daar LA over het fietspad, bij de rotonde RA naar de bushalte aan de linkerkant van de Kamerledenlaan.

- Loop vanaf de bushalte over het tegelpad in de richting van de Rommestraat. Volg de asfaltweg (Kamerledenlaan), aan het eind LA, Schermerhornstraat en meteen RA over het brede klinkerpad naar de vijver.

- Ga daar LA de trap op en RA over het gruispad. Ga aan het eind RA over de brug. Loop steeds RD: bij de kruising over het gruispad, de trap af en over de brug.

- Ga aan het eind van het gruispad RD over de asfaltweg. Waar deze naar rechts buigt steek je RD de weg over, dan LA en na het spoor de 1e weg LA, IJsselcentraleweg.

1. Ga de 1e weg RA, Prof. Feldmannweg, dan de 1e weg LA, Prof. Feldmannweg. Ga in de haakse bocht naar rechts schuin LA, een klinkervoetpad, aan het eind RA over het smalle asfaltpad naast de weg.

- Volg dit met een haakse bocht naar rechts langs de voormalige goederenspoorlijn naar de IJsselcentrale. Ga het 1e pad LA, aan het eind LA en meteen RA, Harculosepad.

De officiële naam van de voormalige elektriciteitscentrale is Centrale Harculo, naar de gelijknamige buurtschap. In 1224 heeft hier de Slag bij Herculo plaatsgevonden, waarbij boeren en ridders uit Salland zich verzetten tegen de bisschop van Utrecht Otto van Lippe(familie van prins Bernhard). Weliswaar won de bisschop deze slag, maar in 1227 kwam hij om in de slag bij Ane (vlakbij Gramsbergen), waarbij hij en zijn zwaarbewapende manschappen door de Drenten in het moeras waren gelokt.

- Ga na de bocht naar rechts in de bocht naar links RA door het hek, bovenaan LA over de grasdijk (je kunt ook via het overstapje en het steile graspad de dijk op).

- Loop aan het eind van de grasdijk RD over de asfaltweg (Fabrieksweg) en blijf deze volgen. De plassen aan de rechterkant zijn waarschijnlijk overblijfselen van een oude rivierloop.

- Ga bij de driesprong schuin LA, beneden schuin RA, Fabrieksweg. Bij huisnr. 20 is zelfbediening koffie/thee, als het bord aan de weg staat.

2. Bij wandelpaal L64 (huisnr. 23) ga je LA over het karrenspoor naar landgoed Windesheim. Ga vlak voor de bocht naar links RA en meteen LA over het graspad. Houd na de vlonders rechts aan.

Het laat 18e-eeuwse park is aangelegd in de Engelse landschapstijl, met kronkelpaden en waterpartijen, op advies van Jacob Otten Husly. Hij was stucdecorateur en architect in de neoclassicistische stijl. Dit is voor zover bekend het enige park dat hij heeft ontworpen.

Sinds 2008 wordt het landgoed beheerd door Stichting Landgoed Windesheim.

- Na een bruggetje en een aantal bochten loopt het pad over een dijkje met oude beuken. Ga aan het eind RA over de halfverharde weg.

Aan het eind staat links de Veeschuur uit 1905, die tot 1950 daadwerkelijk als veeschuur in gebruik was. In 2010 is het gebouw gerestaureerd, waarbij het fraaie lofwerk weer aan de voor- en achtergevel is aangebracht.

- Ga hier RA door het toegangshek en RD (Windesheimerweg), aan het eind LA, Fabrieksweg.

Ga in de haakse bocht naar rechts LA over het bospad ('Landgoed Windesheim').

Je loopt door natuurgebied Tichelgaten, in bezit van Staatsbosbeheer, ontstaan door het winnen van klei voor de voormalige steenfabriek van Windesheim. 'Tichel' is het Oudnederlandse woord voor tegel of baksteen, afgeleid van het Latijnse 'tegula' (dakpan).

3. Ga aan het eind RA tot de picknicktafel met informatiepaneel over de Tichelgaten. Hier heb je een mooi zicht op een van de kleiputten.

- Loop terug over de asfaltweg, Bulderingsweg. Aan het eind zie je voor je het toegangshek met zicht op de bouwhuizen van het voormalige Huis Windesheim.

De voorloper van het huis was de Hof Winsum, die in de 12e eeuw voor het eerst werd vermeld. Omstreeks 1600 werd een nieuw huis gebouwd, dat rond 1745 grotendeels werd afgebroken om plaats te maken voor een groter huis. Vanaf 1813 was Windesheim in bezit van leden van de familie De Vos van Steenwijk. In 1915 werden de tuinen bij het huis aangelegd door landschapsarchitect L.A. Springer. Op 20 oktober 1944 werd het huis door brandbommen verwoest vanwege de Duitse legerstaf die er zijn intrek had genomen. Wat de Engelsen niet wisten was dat deze drie dagen tevoren was vertrokken. De rest van de buitenplaats bleef echter behouden. Beide bouwhuizen zijn gerestaureerd.

- Ga vlak voor de Windesheimerweg RA over de parkeerplaats met informatiepanelen, ga aan het eind RD over het smalle pad, aan het eind daarvan RA over de asfaltweg.

Het dorp Windesheim behoort sinds 1967 tot de gemeente Zwolle. In dat jaar is de gemeente Zwollerkerspel, een ring van dorpen en buurtschappen rond Zwolle, opgeheven en voor het grootste deel bij de gemeente Zwolle gevoegd. Windesheim ligt evenals het gelijknamige landgoed op een rivierduin van de IJssel. Dit is tijdens de laatste IJstijd ontstaan. Archeologische vondsten wijzen op bewoning tussen 2000 en 1000 voor Christus.

- Blijf na het spoor RD lopen, Dorpsstraat, aan het eind LA, bij de driesprong RD, Dorpsstraat. Ga na huisnr. 40 schuin RA, voor de koffieschenkerij van zorgboerderij Hof van Windesheim RA over het klinkerpad.

- Ga het 1e pad LA. Loop langs de boerderij die aan de kerk is vastgebouwd en langs de kerk.

De NH kerk is rond 1565 gebouwd als bierbrouwerij van het voormalige klooster Windesheim (1387-ca.1600). In de 17e eeuw werd de brouwerij tot kerkzaal voor de gereformeerden omgebouwd. Bij de ingang van de kerk liggen de restanten van de grafsteen van Dirc van Herxen (1381-1457). Deze was een van de voormannen van de Moderne Devotie en rector van het Zwolse Fraterhuis. Zie ook het informatiebord.

- Ga aan het eind RA, voor de asfaltweg LA over het tegelpad. Volg dit langs bushalte Brug richting Zwolle, ga bij de ventweg RA (voor de shop van de benzinepomp LA). Volg deze ca. 750 m.

4. Ga ca. 250 m na huisnr. 57 LA. Volg het betonfietspad (aanvankelijk met een zandweg ernaast). Ga voor de brug LA over de dijk langs de Soestwetering (juni 2016 een zandweg, later waarschijnlijk een graspad).

In de voorlaatste IJstijd heeft een gletsjertong een breed dal uitgeslepen, met aan weerszijden stuwwallen (het Veluwemassief en de Sallandse heuvelrug). Toen in de Middeleeuwen de IJssel bedijkt werd en het land erachter inklonk, werd de afwatering een probleem. Daarom werden vanaf de 13e eeuw aan weerszijden lange weteringen gegraven die evenwijdig aan elkaar lopen. Aan de Veluwe kant monden zij bij Hattem uit in de IJssel, aan de Sallandse kant via Zwolle en het Zwarte Water in het IJsselmeer.

5. Steek na het hek of overstapje de weg over en ga via hek of overstapje RD, een grasdijk, bij de Aalvangersweg LA.

- Loop RD door de fietstunnel, daarna over het fietspad. Ga direct na de hoogspanningslijnen RA over de halfverharde weg.

- Waar het gruispad naar rechts buigt ga je RD over het smalle pad, 'ruiterroute'. Graspad naar links negeren. Ga bij de viersprong LA langs de rechterkant van de meidoornhaag en langs de kassen.

Waar tegenwoordig de kassen staan bevonden zich vroeger de moestuin en de boomgaard van het landgoed, Den Hof geheten. Aan het eind van het pad zie je aan de linkerkant de oude toegangspoort daarvan. Hier tegenover staat de oudste zomereik van het landgoed, uit het begin van de 18e eeuw.

Landgoed Zandhove is aangelegd op een oeverwal van de IJssel, ontstaan bij het buiten haar oevers treden van de rivier. Het grovere, zandige materiaal bezinkt namelijk het eerst. Dat Zandhove zover van de IJssel ligt wijst erop dat het stroomdal ervan vroeger veel breder was. Het park is vermoedelijk vanaf halverwege de 18e eeuw aangelegd, in eerste instantie in Barokstijl, wat hier en daar nog te herkennen is aan de rechte lanen. De gemeente Zwolle heeft het in beheer

6. Ga bij de viersprong RD het bos in. Pad naar links negeren, ga aan het eind RA langs de vijver.

Deze vormt het middelpunt van het vanaf 1905 in Engelse landschapsstijl aangelegde deel van het park. Deze stijl, die rond het midden van de 19e eeuw in zwang raakt, kenmerkt zich door bochtige paden en bosranden, waterpartijen en hoogteverschillen. Na de bocht naar links staat een sequoia ofwel mammoetboom. In Californië kunnen deze een hoogte van 90 meter en een doorsnede van ruim 7 meter bereiken!

- Negeer na het heuveltje het pad naar links, ga bij de driesprong schuin LA, daarna het 1e pad schuin LA door het pinetum.

Dit is een verzameling naaldbomen, bijeengebracht vanuit verschillende werelddelen. Midden 19e eeuw was het mode om op een landgoed zo'n pinetum aan te leggen. Initiatiefnemer van deze collectie was Jonkheer Mr. Sebastiaan van Namen van Eemnes, de toenmalige eigenaar. De bomen met diepe groeven in de lengterichting zijn bladverliezende watercypressen. Twee gigantische sequoia's zijn helaas omgezaagd. Tien meter verderop staat links een grote taxus, met in augustus-september rode bessen (giftig!).

- Ga aan het eind schuin RA, een halfverhard pad. Twee paden naar rechts negeren, ga daarna bij de driesprong schuin LA, aan het eind LA. Aan het eind van het halfverharde pad bevindt zich links de parkeerplaats van Zandhove.

De geschreven geschiedenis van het landgoed gaat terug tot de 17e eeuw. In die tijd stond er een spyker (voorraadschuur) die bekend stond als 'Het Huis op 't Zant'. Johannes Scriverius, zoon van de predikant Samuel Scriverius, liet het pand rond 1725 opnieuw optrekken. Tot in de negentiende eeuw bleef het landgoed in het bezit van de familie Scriverius. Pas in het begin van de 19e eeuw wordt de naam 'Zandhove' gebruikt.

In de Tweede Wereldoorlog werd B. Laverman eigenaar van het landgoed. Hij was lid van de NSB. Zijn eigendommen kwamen na de oorlog in handen van het Nederlands Beheersinstituut. Het landgoed werd in 1954 aangekocht door de gemeente Zwolle. Het huis had al vanaf 1945 gediend als (nood)sanatorium voor Zwolle en omgeving. Vanaf 1958 fungeerde het als opvang van gerepatrieerde senioren uit het voormalig Nederlands-Indië. Vanaf 1980 kreeg Zandhove meer het karakter van een 'gewoon' verpleeghuis. Sinds 1991 is de Gemeentelijke Stichting Zandhove geprivatiseerd.

- Terug naar bushalte Rommestraat: Ga hier RA, aan het eind LA over het fietspad, voor de rotonde RA en RD naar de bushalte.

Praktische informatie

Parken, IJsseldijk, Tichelgaten, Soestwetering. 50 % onverhard

Eten en drinken

Koffieschenkerij van Hof van Windesheim, Pastorieweg 2, Windesheim, 0529-851380 / 06 54205150, www.hofvanwindesheim.nl

Benzinepomp Hartholt Olie, Wijheseweg 45, Windesheim, 0572-391626

Restaurant De Zon in verpleeghuis Zandhove, Hollewandsweg 17. Open: 9.30-21.00; lunch 11.30-13.30, diner 17.00-18.30. Reserveren via receptie verpleeghuis: 038-4687600 ofoprestaurantzandhove@hetzand.nl

Openbaar vervoer

Bushalte Rommestraat: stadsbussen 2 en 4

Bushalte Rommestraat / Hollewandsweg: bus 161, Zwolle-Deventer. Niet op zondag!

Bushalte Windesheim Brug, lijn 161 Zwolle-Deventer. Niet op zondag!

Parkeren

Parkeerterrein bij verpleeghuis Zandhove

Parkeerterrein langs de Windesheimerweg tegenover de oprijlaan van het voormalige Huis Windesheim

Routebeschrijving, topografische kaart en GPS-track van deze wandeling vind je op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/landgoedwandeling-windesheim-en-zandhove/16535/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In 'De mooiste landgoedwandelingen Salland' beschrijft Marycke Naber 12 rondwandelingen van 10 tot 15 km over 28 landgoederen in het afwisselende Salland, van Ommen tot Diepenveen en de Sallandse Heuvelrug. Naast recente foto's van natuur en cultureel erfgoed bevat de wandelgids historische afbeeldingen van de meeste landhuizen. Tevens heeft Marycke per route bewoners ofwel beheerders van een landgoed geïnterviewd. De gids is te zien en te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten
voor slechts
€ 13,50